

Проучване мнението на родители относно образователно-възпитателния процес по физическо възпитание и спорт в първи клас

Койчо Хаджиев, Стефан Базелков

A Studying the opinion of parents related to the educational process in physical training and sports in the first grade: The paper deals with the results of a study of questionnaires with first graders' parents. The questions are grouped around the organization and the effectiveness of schoolchildren's class and extracurricular activities.

Key words: physical training, sports, motor activity, curriculum

ВЪВЕДЕНИЕ

В начална училищна възраст се полагат основите на онези качества на личността, които са необходими за изпълнение на държавните изисквания по физическо възпитание от една страна и създаване на траен интерес и навик за системни занимания с физически упражнения и спорт.

Началният етап, като неразделна част от общообразователната система, съдейства за цялостното развитие на детето и го подготвя за по-нататъшно ефективно обучение и възпитание. През този динамичен период на развитие, двигателната дейност, взаимодействието с околната среда, психофизическото израстване на детето са фажни фактори за цялостно формиране на детската личност. Не на последно място е и здравето на детето. То е не само отсъствие на болести, травми и физически дефекти, а съчетание на добро физическо, развитие и дееспособност, координационна обеспеченост, духовно и социално благополучие. Важно условие за доброто здраве е поддържането на равновесие между организма на детето и естествените природни фактори [12].

Понижените изисквания към формиращия ефект на физическото възпитание и спорта води след себе си негативни последици, които се отразяват пагубно върху цялостната личност на подрастващите. Българските ученици изостават от своите връстници от европейските страни в нивото на развитие на физическата си годност. Висок е и процентът на учениците с незадоволително здравословно състояние. Широк е обхватът на заболяванията на опорно-двигателния апарат, неврозите, хипертонията. Изолираните усилия само на учителите за противодействие в тази насока биха били недостатъчни и слабо резултатни. Необходимо е консолидация с действията, разбирането и положителното отношение на родителите, институциите и цялото общество.

ИЗЛОЖЕНИЕ

В учебния процес по физическо възпитание и спорт, учениците имат възможност да осмислят и затвърдят знанията си за редица по-абстрактни понятия, получени в теоретичните предмети. Тази междупредметна интеграция не се търси самоцелно, а се реализира по естествен път в условията на многообразната двигателна дейност. Организацията на обучението по учебния предмет физическо възпитание и спорт за I клас има нелеката задача да подпомогне прехода от системата на работа в детската градина към урочната организация в училище [8].

Проблемът за обучението в двигателни действия е изключително важен за периода на началната училищна възраст, тъй като тогава се поставят основите на човешката личност. Проявяват се и се изграждат редица способности, създават се навики, които остават за цял живот. Усилията на учителите, директорите, родителите и цялото общество са насочени към създаване на организация, оценяване и използване на средства и методи с висока ефективност за положително

повлияване на физическото развитие и дееспособност на децата още в първи клас [4]. Наблюденията показват, че физическата активност на учениците, като цяло, е ниска и тя се задълбочава с увеличаване на възрастта. Според Е. Николова *“обездвижването представлява нарушено равновесие между умствена и двигателна дейност, между начина на живот и биологичната потребност от движение”* [11].

Стабилното здраве, разностранната двигателна култура и високото равнище на физическата дееспособност са стабилна основа за успешна учебна дейност, за концентрация на вниманието на учениците при възприемане и осмисляне на учебния материал по другите дисциплини, върху извънурочните дейности и върху целия живот на учениците. На лице е взаимозависимост между умствена и физическа дееспособност. Децата със слаба физическа работоспособност се справят с училищните изисквания, но това става за сметка на прекомерно напрежение, водещо до преумора, неврози и т. н. [13].

С навлизането на детето в училищна възраст се наблюдава изменение на структурата на дневния режим. Увеличава се времето, в относително неподвижно състояние, а това е съпроводено със намаляване на времето за двигателна дейност и игри. Анатомио-физиологическите и психологическите особености на първокласниците обуславят факта, че началната училищна възраст е много подходяща за целенасочено развитие на моториката и физическата дееспособност. Пропуснатото през този период не може да бъде компенсирано по-късно. Важен фактор за повишаване на физическата активност на учениците е самостоятелната работа. Тя е плод на личен интерес, вътрешно убеждение и потребност от двигателна дейност. Такава потребност може да възникне в резултат на вътрешна подбуда, по собствена идея, може да се реализира по внушение или подтик отвън - от учителя, от съучениците, от родителите, по примера на известен спортист и др. [14].

Целта на изследването е да се проучи отношението на родителите на деца от първи клас за адаптирането им към образователно-възпитателния процес в училище.

За реализирането на целта си поставихме следните основни **задачи**:

1. Да се извърши теоретичен анализ на достъпните литературни източници за специфичната двигателна дейност на учениците от първи клас.
2. Да се проучи отношението на родителите на деца от първи клас към учебния процес по физическо възпитание и спорт в училище.

Във връзка с проучването на проблема за двигателната адаптация на децата в първи клас проведохме анкета с 30 произволно подбрани родители на ученици от първи клас. Въпросите са 12 и са свързани с отношението им към учителите, екипировката на децата им, желанието им за извънурочни занимания по физическо възпитание и спорт, връзката на физическото възпитание с останалите учебни предмети, както и мнението им за настоящата учебна програма.

Резултатите са отразени с числови стойности в табл. №1. По отношение на програмното съдържание на предмета физическо възпитание и спорт 1/3 от анкетираните го намират за напълно подходящо. Половината от родителите смятат, че децата в тази възраст имат необходимост от занимания с повече игрова насоченост.

Според родителите учебното съдържание не се отличава със сложни двигателни действия и е по силите на учителите многопредметници. 13,3% смятат, че този предмет не е от съществена важност. В подкрепа на тази констатация са и отговорите на трети въпрос където почти половината от анкетираните посочват, че децата им не се занимават с двигателни дейности и спорт в свободното си време. В тази връзка 70% от тях не виждат зависимостта на успеваемостта по останалите предмети с тази по предмета физическо възпитание и спорт. Този факт ни дава

основание да определим, че междупредметните връзки, използвани при двигателните дейности не са достатъчно разбираеми.

Отговорите на въпрос №5 будят тревожност по отношение на това, че голяма част от родителите не получават информация за резултатите по учебния предмет физическо възпитание и спорт (36,7%). Епизодична информация се получава само при случаите когато има много слаби резултати или в края на учебния срок или година.

Учениците от първи клас са подложени на относително голямо умствено натоварване и това до голяма степен се отразява негативно върху тяхното поведение и здраве. Повече от половината анкетирани родители смятат, че един от факторите за избягване на тази негативна тенденция е увеличаване на регламентираното време за спорт. 53,3% посочват, че хорариумът часове по съответната дисциплина е недостатъчен.

Въпрос №7 целеше да проучи до каква степен родителите са съпричастни към активната двигателна дейност на своите деца. Като положително отношение отчитаме факта, че 2/3 от родителите с готовност биха участвали в организирани състезания от рода на "Мама, татко и аз".

Учебната дисциплина физическо възпитание и спорт цели освен двигателно ограмотвяване и създаване на трайни хигиенни навици. Тревожен е факта, че една голяма част от родителите не обръщат сериозно внимание на хигиенните изисквания при заниманията със спорт. 20% от децата им използват ежедневното си облекло за занимания със спорт, а още толкова използват само маратонки или смятат, че не е необходим специален екип.

Въпрос №9 целеше да проучи деференциацията на интересите на децата от гледна точка на родителите. Подходът не е случаен, тъй като децата в тази възраст се влияят силно от желанията, възможностите, отношението на своите родители. Посочените дейности в отговора са подбрани от основните и допълнителни ядра на държавните образователни изисквания. На първо място (30%) родителите изказват предпочитания към футбола. Интерес представлява процентът показан към леката атлетика. Това е спорт, който изисква до голяма степен проявление на волеви качества и предлага по-малка емоционалност. Относително високият процент (30%) характеризиращ предпочитанията към тази дисциплина показва, че родителите проявяват интерес към това децата им да усвоят правилната техника на основните естествено-приложни движения. Те от своя страна ще послужат като основа при усвояване на двигателните действия от останалите спортни дейности. Учудващо е, че само 6,7% желаят децата им да се научат да плуват. Негативната тенденция от детската градина да не се използват водните спортове като основна дейност се пренася и в училище. Това обстоятелство си обясняваме с оскъдната база, за практикуване на водни спортове както в предучилищните, така и в училищните заведения.

По отношение контрола и оценката на дейността, родителите дават разнопосочни отговори, като по-голяма част смятат, че годишната оценка е достатъчен атестат за работата по физическо възпитание и спорт. 23% виждат зависимост на оценката от оценката по другите учебни дисциплини.

Въпрос №12 има връзка с въпрос №3 по отношение на заниманията със спорт извън регламентирания хорариум. Родителите имат поглед върху поведението на децата си извън училище, в резултат на което установяват, че самостоятелните занимания с физически упражнения и спорт не са тяхна приоритетна дейност. Това обяснява високия процент отговори (80%), които регистрират желание децата им да бъдат обхванати в регламентирани извънурочни занимания по физическо възпитание и спорт, независимо дали ще се явяват на състезание. 13% смятат, че ако ще има състезателна дейност, то извънурочните занимания са абсолютно задължителни.

Таблица №1

Разпределение на отговорите от анкетно проучване с родители на ученици от първи клас

Подходящо ли е според Вас учебното съдържание по ФВ и спорт в I клас?	Не съм запознат 5 бр. 16,7%		Напълно подходящо 10 бр. 33,3%		Не – необходимо ми са повече игри 15 бр. 50%	
	Да 10 бр. 33,3%	Доколкото е възможно за многопредметник 11 бр. 36,70%	Не – предмета трябва да се води от специалисти 5 бр. 16,67%		Предметът не е от съществена важност 4 бр. 13,30%	
Компетентни ли са според Вас учителите по дисциплината ФВ и спорт?	Не 14 бр. 46,67%		Два пъти седмично 7 бр. 23,33%		Системно 9 бр. 30%	
Занимават ли се децата Ви през свободното си време с двигателни дейности и спорт?	Не – това е самостоятелна дисциплина 21 бр. 70%		Да – с някои предмети 3 бр. 10%		Винаги 6 бр. 20%	
Наблюдавате ли зависимост между успеха на детето Ви по ФВ и спорт и останалите учебни предмети?	Да – в края на срока и годината 6 бр. 20%		Да – на всяка родителска среща 9 бр. 30%		Не 11 бр. 36,70%	
Запознават ли Ви учителите с резултатите на детето Ви по предмета ФВ и спорт?	Да 5 бр. 16,67%		Не 16 бр. 53,33%		Не мога да преценя 9 бр. 30%	
Достатъчен ли е хорариумът по ФВ и спорт?	Да 20 бр. 66,66%		Не 5 бр. 16,67%		Само ако от това зависи успеха на детето 5 бр. 16,67%	
Бихте ли участвали в състезание заедно с детето си?	Ежедневно облекло 6 бр. 20%		Само маратонки 5 бр. 16,67%		Не е необходимо 1 бр. 3,33%	
Има ли детето Ви специална екипировка за ФВ и спорт?	Л. Атл. 9 бр. 30%	Туризъм 2 бр. 6,7%	Футбол 9 бр. 30%	Б-л 7 бр. 23,3%	В-л 7 бр. 23,3%	Да 18 бр. 60%
Посочете кой спорт да практикува детето Ви в по ФВ и спорт?	Само сročна и годишна 4 бр. 13,33%		Само годишна 17 бр. 56,67%		Да 9 бр. 30%	
Трябва ли да има оценка по ФВ и спорт?	Да 7 бр. 23,33%		Не 12 бр. 40%		Не мога да преценя 11 бр. 36,67%	
Смятате ли, че оценките са завишени по ФВ и спорт?	Да 24 бр. 80%		Не 2 бр. 6,67%		Само ако ще се явява на състезание 4 бр. - 13,33%	
Желае ли детето Ви да участва в извънкласни занимания по спорт?						

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Литературният анализ разкри, че възрастта на учениците от първи клас се характеризира като сензитивен период за прираст на основните двигателни качества. Това е предпоставка за решаване на образователните задачи по физическо възпитание и спорт и поставяне на основите на координационно-двигателната готовност. Обобщените отговори от проведената анкета разкри, че родителите на първокласниците са съпричастни към тяхното обучение по физическо възпитание и спорт. По-голямата част разбират, че учебната дисциплина е от съществено значение, поради което нямат нищо против тя да бъде с по-голям хорариум. Добре би било ако се провеждат периодично срещи и се правят съвместни анализи на резултатите от учебния процес, организационните особености и въпроси, хигиенните изисквания, извънурочните и извънучилищните прояви.

ЛИТЕРАТУРА

[1]. Алипиева, В. Методически указания по физическа култура I-III клас на ЕСПУ. С. 1986.

[2]. Батоева, Д. Адаптацията на децата към обучение – С. 1983. З. Гарагунис, В.,

[3]. Аркчийски. Развитие на способността за управление на движенията в начална училищна възраст. СН, С.,бр. 3 2006.

[4]. Гарагунис, В., З. Аркчийски. Развитие на способността за управление на движенията в начална училищна възраст. СН, С., кн.3, 2006.

[5]. Димитров, Л., С. Базелков. Състояние, проблеми и перспективи за физическото възпитание и спорта в основна образователната степен – 1 – 4 клас. – С., 2002. 6.ДОИ, СН, бр.1, С., 2000.

[6]. Йорданов, С., Е. Николава и др. Съвременни тенденции в развитието на извънурочната дейност по физическо възпитание и спорт. СН, кн.3, С., 2002.

[7].Йорданова, Н., М. Малчев и др. Теория и методика на физическото възпитание – Шумен, Университетско издание “Еп. К. Преславски”, 1997. [8].Кадийски, Ив. , К. Костов и др. Теория и методика на физическото възпитание – Благоевград, 1992.

[9]. Момчилова, А. Планиране на работата по физическо възпитание и спорт 1-4 клас, РУ “Ангел Кънчев” - Русе, 2004.

[10].Николова, М., П. Кутинчева и др. ДОИ по физическо възпитание и спорт – анализ, реализация и перспективи в начална училищна възраст. СН, С., кн.4, 2004.

[11]. Петрова, Е. Предучилищна педагогика – Велико Търново, 2001.

[12]. Попов, И. Методика на учебно-възпитателната работа по физическа култура 1-3 клас – С., 1989.

[14]. Кр.Рачев, В. Маргаритов. Двигателни качества в началната училищна възраст. С., 1995.

Докладът е отпечатан по проект № 5248, договор № РД – 248/ 11.03.2009г.

За контакти:

Доц. д-р Стефан Базелков “ТМФВ и спорт”, ШУ “Епископ Константин Преславски”, e-mail: s4e4a1958@abv.bg

Гл. ас. Койчо Хаджиев “ТМФВ и спорт”, ШУ “Епископ Константин Преславски”.

Докладът е рецензиран.